

Domobranski Rupnikov bataljon, 48. četa

Rupnikov bataljon

IVO ŽAJDELA

Vsesplošna komunistična indoktrinacija, ki je še vedno zelo veliko, povzroča, da se partizani v javnosti prikazujejo kot pozitivni, domobranci pa kot negativci. Oboji bodo poslej na pravi način prikazani v dveh zajetnih knjigah. Eno je napisal Aleš Nose (o domobrancih), drugo pa Jože Možina.

Še po tridesetih letih lahko občasno slišimo in beremo floskule, da smo razdeljeni, da nas razdvaja medvojna zgodba partizanov in domobrancev. Prihajajo predvsem s politične levice. Kot da njihovi izrekovalci ne razlikujejo med diktaturo in demokracijo. Torej se ne zavedajo, da je demokracija vrednota. Res je, da so v njej politični odnosi pestri in zapleteni, za koga zahtevni. Človek je takšno bitje, da le težko shaja z različnimi pogledi na neko temo. Demokracija pa se od totalitarizma razlikuje prav po tem, da vsi lahko govorimo različno o isti temi in da s temi razlikami sobivamo. Torej, da nekateri z enomišljenjem, ob pomoči represivnih ustanov, ne izvajajo diktature nad drugimi.

Partizani in domobranci

Nekateri omenjajo celo državljansko vojno, ki da smo jo imeli med drugo svetovno vojno na slovenskih tleh. To izjavljajo z veliko lahkotnostjo, ne da bi sploh prej

razmislili, kako je s tem terminom. Za slovenske razmere v tistem času je napačen, tudi zato, ker je krivičen do tiste strani, ki jo je nasilje komunistične revolucije prisililo, da se je morala v izjemno težkih razmerah sovražne okupacije dežele braniti pred notranjimi nasilneži.

Partizani in domobranci zato nista dve podobi istega kovanca. Partizani so bili nosilci nasilja komunistične revolucije, vaške straže in domobranci pa so se pred njim branili.

Še vedno getoizirani

Kljub temu vsem znanemu dejstvu se beseda partizani pojavlja v javnosti kot nekaj pozitivnega. Bili naj bi »narodna vojska«, ki se je borila proti okupatorju in za svobodo Slovencev. Domobranci pa naj bi bili kolaboranti in izdajalci. Posledično se podobe partizanov nenehno pojavljajo po medijih in v javnosti, podob domo-

brancev pa ni, razen v getoiziranih publikacijah. To se dogaja kljub temu, da so se vojaške enote protirevolucije (vaške straže in domobranci) organizirale zato, da bi zaščitile življenjska okolja in tradicionalno politično krajino pred vsesplošnim nasiljem komunistov oziroma njihove revolucije. Komunisti so s svojimi paravojskami (partizani, VOS) zlorabili okupacijo in leta 1941 in 1942 sistematično ubijali Slovence. Zato so kvečjemu oni izdajalci slovenskega naroda, ne pa tisti, ki so jih s svojim nasiljem prisilili v (samo) obrambo pred njim. Okupator oziroma sodelovanje z njim je bilo postranskega pomena, saj je šlo za življenje ali smrt ter za vrednote tradicijskih politik in komunizma (totalitarizma).

Indoktrinirani z neresnico

Potem ko so komunisti slovenski javni prostor nabili s spomeniki, ko so litera-

turo in kulturo zasitili z njo in podobami »svetlih obzorij«, potem ko smo z demokratizacijo okoli leta 1990 pretrgali s komunističnim totalitarizmom, se je od nikoder pojavil Franc Sever - Franta in izdl knjigo o 'bitki' na Menini planini. Prej te 'bitke' ni bilo nikjer.

Ob tem se dominantni medijski prostor ni spraševal, od kod zdaj to in kako je s tem. Celo slavljeni film so posneli nedavno. Tudi prav, smo v demokraciji.

Hkrati pa se ob nepregledni literaturi, v kateri je opisano nepopisno nasilje komunistične revolucije na Slovenskem, še vedno zdi, kot da se sme beseda domobranci pojaviti le v negativnem kontekstu, njihove fotografije pa sploh ne. Kot da smo še vedno v udbovskem totalitarizmu pred letom 1990.

Pomen sponzorja

Ker pa smo seveda v demokraciji, v kateri rasejo in cvetijo različne rože, so (lahko) trije možje poskrbeli, da smo dobili knjigo, za katero se zdi, da hoče nadomestiti ves prej omenjeni manko tiste strani, ki je bila uničevana, uničena in poniževana s strani nosilcev »državlanske vojne«, to je komunističnih partizanov.

Knjiga ima 640 strani nadstandardnega formata (večja od A 4), v njej pa je objavljenih okoli 600 fotografij. Skoraj vse prikazujejo domobrance.

Avtor knjige z naslovom *II. udarni ali Rupnikov bataljon*, Aleš Nose, je gradivo zanj zbiral deset let. Verjetno bi ta knjiga zelo težko izšla pri kakšni od založb, tudi zaradi zgoraj omenjene izkrivljene miselnosti. Izid te tri in pol kilograma težke knjige sta omogočili dve osebi: zgo-

Domobranci Rupnikovega bataljona: Anton Meden iz Selščka, Meden (?), desno Jože Kranjc iz Dobca.

dovinar Jože Dežman s svojo ustanovo Memores in Andraž Stegu, ki je kril zagotovo ne majhne stroške izdaje.

Obsežna in težka

Aleš Nose je zbral veliko spominskega in arhivskega gradiva ter izjemno veliko fotografij. Iz tega gradiva je sestavil nekakšno kroniko najbolj znane vojaške enote domobranske vojske, drugega ali Rupnikovega bataljona. Branje knjige je zaradi njene fizične podobe in zaradi obsega besedila težko. Brali in uporabljali jo bodo tisti, ki jih ta tema zanima, ki jo bodo raziskovali ter o njej pisali, oziroma tisti, ki jim ni vseeno, kakšna je bila naša nedavna zgodovina in kakšna je sedanjost.

Odziv na morijo

Avtor knjige je v njej v uvodu navedel nekaj podatkov o nasilju komunistične revolucije v prvem obdobju vojne, ki je povzročilo silen eksistenčni odziv. Drugi val totalnega partizanskega nasilja je deželo uničujoče zaznamoval jeseni 1943 z množičnimi pomori zajetih vaških stražarjev in številnih civilistov. Vse to je povzročilo, da so se tisti deli protirevolucije, ki se jim je uspelo rešiti pred morilsko kataklizmo na Dolenjskem in Notranjskem, zdaj izkušeni in preizkušani organizirali v kakovostno novo narodnoobrambno vojsko, v slovensko domobranstvo. Toda že na začetku so bili tarča silne morilske sile partizanske 14. divizije, ki sta jo usmerjala Boris Kidrič in Franc Rozman - Stane. Proti koncu leta 1943 je začelo prihajati tudi do povračilnih dejanj protirevolucije. Po strahotni partizanski moriji v zadnjih štirih mesecih leta 1943 je sledil le še spopad za uničenje enih in drugih.

Prikaz bataljona

Aleš Nose je v uvodnih poglavjih prikazal organizacijsko strukturo domobranskih bataljonov, načela domobranske taktike, nato pa še poveljnika bataljona, ki je v tej knjigi v ospredju, majorja Vuka Rupnika, in kratek oris Rakeka, kjer je bila postojanka bataljona.

Sledi opis nastanka Rupnikovega bataljona, potem pa prikaz delovanja bataljona po mesecih, od maja 1944 do maja 1945, v nizanju odlomkov iz arhivskih dokumentov in spominskih zapiskov oziroma pričevanj akterjev.

Tako kot je bil Rupnikov domobranski bataljon pomemben zaradi izsiljene nuje nastanka, obstoja in delovanja, tako je zelo zajetna tudi knjiga o njem.

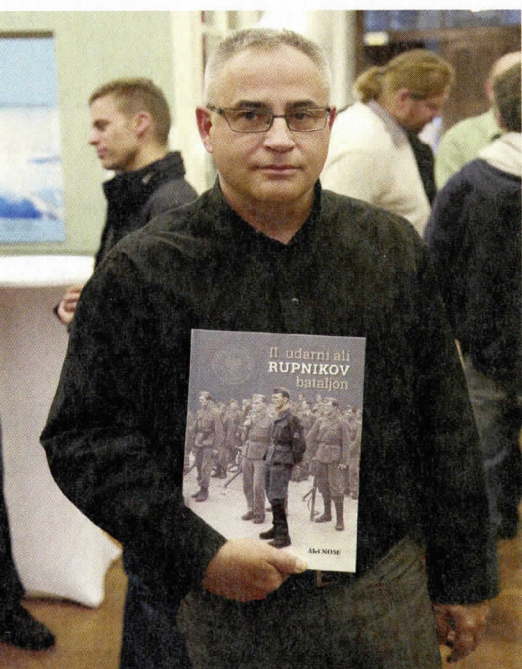
Komentirane fotografije

Avtor je ujel še zadnje trenutke oziroma zadnje še živeče ljudi, ki so mu pojasnili, koga prikazujejo fotografije, zato so te tudi dobro komentirane. K sreči je podatke zbral pred leti, zdaj bi bilo to že nemogoče, ker so tisti, ki so poznali osebe na dokumentarnih fotografijah, večinoma odšli v večnost.

Veliko fotografij je Nose, poleg zasebnikov, našel tudi v Muzeju novejšje zgodovine. Odslej bodo tam mnoge od njih po njegovi zaslugi opremljene vsaj z nekaj osnovnimi podatki, saj teh do zdaj sploh niso imele.

Ker je knjiga opremljena z množico fotografij, naj jih nekaj ilustrira tudi ta članek. V prihodnje pa bom z nekaj podatki iz knjige predstavil Vuka Rupnika, v slovenskem javnem prostoru namerno zamolčano osebo, po kateri so poimenovali domobransko enoto na Notranjskem. ■

Nadaljevanje prihodnjič

Avtor knjige o Rupnikovem bataljonu Aleš Nose